

ВЛАДИМИР МАЛОВ ПЛАТОН, МОЯ ПРИЯТЕЛ...

Превод от руски: Маргарита Златарова, 1988

chitanka.info

... Философът седеше под сянката на маслината, заобиколен от любимите си ученици и бавно, с удоволствие говореше. Разсъждаваше, че човешките знания са безгранични, че те никога не могат да бъдат пълни и абсолютни, че само знанията дори и ограничени помагат на човека да разбере същността на нещата. Възползувал се от паузата, един от учениците попита:

— Значи ли това, че дори ти, учителю, най-мъдрият от мъдреците, можеш да сгрешиш, тъй като няма абсолютна истина и знанията са несъвършени?

Философът се усмихна и закри с длан очите си.

— Непогрешими хора няма, младежо — отвърна той, — това го запомни завинаги... И още нещо запомни: колкото повече човек знае, толкова повече може да сгреши...

Лабораторията за експериментално предаване на мисли от разстояние вече премина на осемнайсетчасов работен ден. Инженерите и техниците падаха от умора, бързайки да завършат монтажа на последните блокове от Уредбата. Научните сътрудници и ръководителите на различните служби спореха до прегракване, обсъждайки детайлите на плана за бъдещето изпитване. А самият ръководител на Проекта, знаменитият учен и почетен член-кореспондент на всички Академии на науките и научните сдружения по света сега се пресели в своя кабинет и спеше там, когато можеше, закусваше и обядваше набързо, а през останалото време със зачервени от умора очи препускаше от стая в стая, за да бъде навсякъде и да проверява всичко и всички.

А до началото на изпитването, срокът на което определи Академията на науките, оставаше все по-малко време. Най-последна настъпи мигът, когато знаменитият учен натисна червения бутон за готовност номер едно и произнесе кратка реч на своите сътрудници, които се бяха събрали в монтажната зала.

— Днешният ден, 24 май 2079 година — каза той, — дълго ще се помни от всички. Защото той открива пред човечеството нови, невиджани и безгранични перспективи. Хора, отдалечени на десетки километри един от друг, отсега нататък ще приемат информация, без да използват радиоприемници. С помощта на нашата машина те ще

могат да си служат с най-съвършените приемници: със собствените си мозъци. Разбира се, такива предавания не винаги ще им бъдат необходими, както сега, когато човек не желае да слуша дадено предаване, изключва радиото. Това е предвидено: съществува микроскопично защитно устройство, което се побира в джоб, то може да се включи по желание и да прекрати приемането. — Ученият се изкашля и внимателно огледа сътрудниците си. — Разбирам, че днес Уредбата е още несъвършена — с големи размери и недостатъчна мощност. Но работа по усъвършенстването ѝ ще има и занапред!

Сътрудниците на Лабораторията знаеха всичко това, но тържествеността на момента ги вълнуваше. Насред монтажната зала се извисяваше странно обемисто съоръжение съставено от много и най-разнообразни детайли с неописуеми форми. Избухнаха аплодисменти. Първият заместник-ръководител на Проекта и началникът на техническата служба излязоха напред. Заместникът държеше под мишница обемиста папка, която съдържаше подробния план на бъдещите изпитвания. Трябваше да започнат естествено с кучета. Уредбата щеше да им внушава различни команди за изпълнение. Но знаменитият учен изведнъж дигна ръка и обяви:

— Моля събранието да ми разреши първият опит да се проведе направо с човек.

Аудиторията развълнувано забръмча.

— Аз ще бъда този човек — каза ученият, като изчака паузата. — Предвиждам възражения, но моля ви да ме разберете правилно. Целият риск като ръководител на Проекта поемам върху себе си. Срокът за изпитване по такъв начин рязко ще се съкрати. Човечеството не може да чака — продължаваше той с нарастващо увлечение, — то отдавна мечтае за онези възможности, които ще получи с помощта на Уредбата!

Заместникът и началникът объркано се спогледаха. Знаменитият учен се отличаваеше с ексцентричност и това безподобно предложение беше напълно в неговия дух. В същото време той беше твърд човек (това е необходимо в науката) и винаги умееше да настоява на своето.

— Има ли възражения? — ръководителят на Проекта изведнъж лукаво, по детски, се усмихна. — В такъв случай аз отивам в най-отдалеченото помещение на Лабораторията и сядам на бюрото с чист лист хартия. Ще запиша това, което вие ще ми предадете. Да започнем!

Вратата се хлопна зад него.

Заместник-ръководителят и началникът на техническата служба отново се спогледаха. В коридора затихваха крачките на учения. Зад прозореца се усили шумът от тълпата репортери, обсадила сградата на Лабораторията. После заместникът вдигна рамене и остави папката настрана.

— Е, и какво ще му продиктуваме? — промърмори началникът на техническата служба.

Заместникът закри с длан очите си. В главата му вече се въртеше някаква идея. Знаменитият учен имаше увлечение — античната история, и той я знаеше до съвършенство. А какво ако...

— Всички по местата си! — изкомандува заместникът и монтажната зала се опразни.

Още няколко мига заместникът и началникът се гледаха. И двамата леко се вълнуваха, затова заместникът още малко се поколеба, преди да натисне пусковия бутон.

— Какво пък — каза той накрая, — да започваме! Ще му продиктувам някаква приказка, нещо стилизирано, отнасящо се до античността. Ще се опитаме да съчиним някаква напълно неправдоподобна шеговита история, нещо катастрофално!

... Сянката на маслината ставаше все по-дълга, а беседата не свършваше. Наистина сега философът започна да чувства умора. Паузите между фразите ставаха все по-дълги. А пък учениците явно се бяха уморили: те слушаха разсеяно и задаваха по-малко въпроси.

Философът дигна ръце и стана.

— За днес беседата свърши, момчета — каза той, — умората пречи на знанията, така че ще се срещнем отново утре.

Учениците, скочили на крака, почтително мълчаха. Само един от тях, оня същият, който питаше за грешките, неминуемо свързани с големите знания, внимателно попита:

— Да ви изпратя ли, учителю, както друг път?

Философът разсеяно кимна, той си мислеше за нещо свое, много далечно...

Учителят и ученикът бавно тръгнаха по улиците на Атина...

Мигаха разноцветните лампички. Уредбата напрегнато бучеше, надвишавайки шума от тълпата репортери зад прозорците. Накрая заместникът свърши диктовката и лукаво погледна началника на техническата служба.

— Нашият текст навярно му е харесал! — каза той и натисна бутона. — В тази история има сигурно всичко, което той обича: море, скъпоценности, царе...

— Стига само Уредбата да е проработила... — промърмори под носа си началникът.

— Няма съмнение! Трябва да проработи!

В коридора вече се чуваха стъпките на ръководителя на Проекта: времето, определено за провеждане на първия експеримент беше изтекло. Заместник-ръководителят и началникът на техническата служба затаиха дъх.

Знаменитият учен беше по-мрачен и от облак. Без да каже нито дума, той бавно и тежко прекоси монтажната зала и спря пред Уредбата, леко наклонил глава встрани. Другите двама мълчаха, застанали мирно.

Ръководителят на Проекта продължаваше да разглежда Уредбата. Накрая той погледна заместниците си така, сякаш ги виждаше за пръв път, и отривисто се осведоми:

— Режим на работа?

— По форма А сигма двеста трийсет и пет, както беше набелязано.

— Изходяща мощност?

— Четиридесет и четири акрама, както трябва.

— Нищо не разбирам! Нищо не приех!

Лицата на заместника и началника се удължиха. В погледа на знаменития учен за миг ясно се мярна объркване — това не беше се случвало с него четиридесет години. Събеседниците му наведоха глави.

Но това беше мимолетна слабост: след миг погледът на ръководителя на Проекта придоби предишната твърдост и той с решително движение свали предния панел на Уредбата.

— Е какво! Първото изпитване ще признаем за несполучливо! Но ако пренастроим режима на работа на форма Б сигма двеста

двайсет и един, следващият експеримент можем да проведем след два часа. Съгласни ли сте?

Заместникът разбиращо кимна, началникът на техническата служба също. След минута три глави се наведоха над сложните вътрешности на експерименталната Уредба и работата започна.

... Философът отново и отново препрочиташе току-що написаното от него, като се учудваше и ужасяваше. Сякаш го беше писал под нечия диктовка — нямаше нито една поправка! Кой ли би могъл да вмъкне в главата му тези мисли и твърдо да ги насочи в единно русло?

Още веднъж препрочете написаното. Довчера само нищо не знаеше за това, съвсем нищичко. И защо го написа?

Но малко по малко философът започна да се успокоява. Той изведнъж почувствува напълно ясно, че недоумението се сменя с обикновена умора на добре порботил човек. Мярна му се още една мисъл, последната: „Съществувала ли е все пак страната, която описах?“ А някой невидим му отвърна: „Разбира се, че е съществувала! Та нали ти самият току-що го написа?“

Учудването му се изпари. Разбира се, че той написа това! Философът потри слепоочията си с длани. Днес е уморен, много уморен. Но не можеше да не го напише, та нали далечните потомци трябваше да знаят, че е съществувала страната Атлантида!

Но знаменитият древногръцки философ Платон не знаеше, че именно тези потомци му бяха продиктували тази история. Защото в отдалечения от него XXI век първата експериментална Уредба за предаване на мисли от разстояние по някаква необяснима и съдбоносна причина, която завинаги остана тайна, предаде разказа, съчинен от заместник-ръководителя и началника на техническата служба, не на разстояние, а през времето. И той не знаеше, че текстът, записан от него, от философа Платон, вече е станал причина за обрат в хода на историята, който никой няма да забележи, защото в бъдещето всички ще знаят, че сведенията за Атлантида, съществувала някога зад Херкулесовите стълбове и загинала „в един ден и една бедствена нощ“, произтичат от дълбока древност. Не знаеше също, че тези сведения ще станат причина за едно от най-устойчивите заблуждения на

човечеството и ще породят множество книги, статии във вестници и списания, ще предизвикат безброй спорове и дискусии, в които ще се сблъскват различни мнения и хипотези.

Платон затвори очи. В паметта му се върнаха думите, които днес той каза на ученика си: колкото повече човек знае, толкова повече грешки прави. Днес той самият беше на косъм от грешката, когато се двоумеше дали да запише това, което знаеше за Атлантида и за нейната гибел. За щастие той не сгреши...

И в далечния от древна Гърция XXI век всичко вървеше по реда си. Лабораторията за експериментално предаване на мисли от разстояние продължаваше своята работа... Уредбата се пренастройваше.

И за обрата в хода на историята знаеха само двама души — заместник-ръководителят на Проекта и началникът на технологическата служба. И това им стана известно в оня ден, когато заместникът отиде в библиотеката за някаква научна статия, потрябвала му спешно по работа. С огромно изумление той откри там няколко книги за Атлантида, които само вчера — той би могъл да се закълне в това — изобщо не съществуваха.

Но като се посъветваха помежду си, заместникът и началникът решиха да мълчат, защото никой нямаше да им повярва. За всички други легендата за Атлантида съществуваше още от времето на Платон. Както и за тези, които живеят в XX век.

Разказът е публикуван във вестник „Орбита“, брой 35 от 1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.